

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

35. Fures 20. domum inuadunt, & PP. vulnerant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

virtute spatis aberrarent : ad hæc necessaria cum essent verbi Dei, & Sacramentorum præsidia, quæ Sciaocei affixus, suppeditare illis non poterat, dilata complurium expectatione, paucos præ cæteris fide ac moribus cultiores sacro fonte lustravit, in quibus Iosephi filium, singulati parentis voluptate. Post hæc suam Sciaocei repetiturus stationem, multorum relatu cognouit in regni Prouinciis interioribus, de Literatis Europæis in Sinas aduenis, & grandia magnificè iactari, eoque, ac legem quam docebant beatæ ducem immortalitatis, à supremis quoque Mandarinis enixe expeti, qui fructus erat consuetudinis assiduæ, atque in speciem oriofæ, qua Literatos deuinxerat Riccius, ostentatione primum curiosa scientiarum nostratum, diuinatum deinde, salutem & æternitatem spectantium.

Sciaocei deinceps Riccius crescenti paulatim concioni diuina prædicans, selectam collegit Christianitatem, sed pristinæ suæ cæcitati, & idolis adeo iratam, vt plena periculi odia in ea exerceret : nam & soli nonnunquam, & conditò plures, templa furtim ingressi, trunca capite, membrisque simulachra deturbare, comminuere, cremare; quæ deformari, & frangi non poterant, in terram defodere, atque ad eadem variis in temporibus iteranda parati & alacres gaudere, velut ea idolorum strage Deo feliciter litassent, futura omnino authoribus capitali & legi Christianæ, si Christianorum manibus patrata resciretur : quare vt hæc ad Riccium sunt delata, seuerissimo interdictione ægrè quidem, sed tandem inhibuit. Hanc suorum idolorum iniuriam dæmon, in Patres vltus est, etsi longe diuerso quam machinatus fuerat euentu. Erat in eodem nobilitum suburbio, aleatorum contubernium, idemque in furta & latrocinia expeditum; hos rei suæ Bonzij, multique alij censuere opportunissimos vt Patres sua vicinia exturbarent; ad hoc per se vltro ardentibus incitant, vt eorum ades spoliarent, data fide nec opem clamantibus laturus, nec prospecturos de fenestris. Hac lege inter se coniurati, ex iis viginti qua Literati, qua Bonzij post traductam alea noctis patrem, domum nostram inuadunt armati, & reuulsis veftibus intro se penetrant, quod tanta in turba, ita clam esse non potuit quin strepitu excitus ex familiaribus aliquis, ad fures inclamaret, Patres & Domestici prodirent cum facibus, rati, deprehensos extemplo in fugam se duros; at enim ij quod furto non poterant, aggressi rapto alportare, aditum sibi securibus faciunt in conclauia intima, familiares plagis excipiunt; Franciscum de Petris in fronte securi vulnerant; Riccio manum tantum non amputant, qui vt opem rogaret, & vitam seruaret, in viam publicam fenestra se misit, ex qua râlente vestigium spatio, pede male luxato, semper deinceps laborauit. Magnis tamen illustum vocibus frustra auxilium, nempe sceleris conscios poscentis, tum lapidum grandine quibus ex edito famulus strenuè rem gerebat, fuga se in cœnobium Quanhiaum ex quo exierant, omiffa præda fures recipiunt. Delato ad capitalium Iudicem crimine cum indicia reo-

34.
Sciaoceij nimius Christ. ferro. c.

35.
Fures 20. do. mum inuadunt, & PP. vulnerant.

rum, pertinax contra nos odium, taceret; sagax iudicis assessor carē illa expiscatus est de facto vicinā, quæ ad clamores vocantium, ut mos erat minimè accurrisset: ex ea nonnullos, inter quos, & Bonzij in quæstionem dat, qui tormentis subacti totam latrocinij seriem cuiusque conscios & auctores manifestant; hinc magna suburbij ex dedecorata fama turbatio, quod suburbium latronum vulgo iam audiebat; maior agnatorum, quos ignominia & multa tangebatur propius. Adfunt, & infimis precibus veniam à Patribus rogant, quam usque admodum liberalem ab iis ultro acceperunt, ut magno prudentum iudicium stupore Patres etiam vulnerati pro reis supplicarent, nec reorum affines sistere se tribunalibus audebant nisi secum haberent Riccium, ut qui causam ipsorum, patrono quolibet fortius petoraret. Imo rarò insignis patientiæ documento, vulnere ut erat deformatus Sciaoc hinum contendit, quo illic absentem ex supremis causæ Iudicibus vnum anteverteret placare, quod iter diebus constitit sedecim, haud alio quidem operæ pretio, quam magnæ virtutis exemplo, & merito; suorumque illic in Christo filiorum voluptate fructuque singulari. Redux enim causam reorum comperit à decem tribunalibus damnatam morte quoddam; triremibus alios; pecunia Bonzios multari: at ingratiſſima, & perfidiſſima capita, suburbanorum primarij quinquaginta in fanum conveniunt, sacrificio dæmoni se obstringunt, nihil omisso, ut regno Patres expellerent; accusationis capita in exilium conscribunt, decantata illa de odio in Sinas, de commercio cum externis in regni penitiam, de viris quadraginta, quos domum Macao evocassent & similibus, quæ singulorum firmata chirographis per omnes Mandarinos, & Magistratus circumferunt, abigunturque ab omnibus tanquam scelerati, & apertæ fictores calumniæ; vnus solum ex iis assessorum alter nobis perinſensus, quod collegam haberet inimicissimum, sed nobis peramicum, calumnias avidè bibebat. Verum Riccius per certos homines quæri ex accusatoribus mandavit, hancine redderent beneficij gratiam? Igitur quando vim sibi facerent ut ex defensore aduersarius fieret, aduersarium experturos, quibus exterriti, denuo ipsi cum metu & lacrimis procedunt, illamque sibi condonari suam perfidiam flagrant: restabat videlicet quo Riccij opera egerent apud Inspectorē, cuius erat dictas sententias, supremo iudicio vel corrigere vel firmare, quanquam idem cum esset omnium consensus, non sinebat mos aliud expectari præter earum confirmationem. Dixit tamen Riccius publicè pro reis, tot rationibus ut miratus Inspector causam illi adiudicauerit, & reorum quidem existimationi hoc dederit, ut aleatores, non tamen fures scriberentur; crimen verò confessis, mors, & triremes in pœnam mutarentur plagarum viginti: quibus contra spem certo exitio redempti, rectà è Prætorio domum ad Riccium veniunt, immensis, & demississimis gratiis illius beneficium prædicant, spondentque se die postero, omnes templum nostrum adituros, ad Salvatoris effigiem adorandam.

Post

Post hæc tamen quis credat, vel possit animo fingere, quàm diris in Externos Sinenfis populus, & ingratis odiis rumperetur? Ducenti con- dicunt de instauranda quam diximus accusatione, idque ad supremum Inspectoris tribunal à quo prouocatio non esset: tempus secleri legunt discessum inspectoris, tunc se dato libello, conclamatuos omnes & magnis voeibus, imploratuos eius æquitatem; motum iti videlicet populi saltem miseratione; cogitatione iuris quam tempus negabat præ- termissa, ex qua nihil potuissent sperare, pronuntiatuorum statim ad- uersus Patres exilium, ne cum mala tanti populi gratia abiret. Ab- sente igitur amico nobis consiliario, sed duce altero ex Assessoribus, clamores collunt, audiri postulant, & habere se magna in bonum com- mune, Inspector quanto illa fœx stultè, tanto is prudenter, magna, inquit illa in bonum commune, non fuere in hunc profectiois meæ articulum differenda; nec illos pluribus dignatus suam frustra coquen- tes rabiem reliquit: qui casus Patres coram Deo, de auertendo tunc malo satagentes mirè confirmauit, fecitque peculiatis eius fiducia se- curos: at hoc luculentiùs paulo post, cum Pechinum in aulam elap- so triennio de more iturus Gubernator, urbem Assessori regendam credidit, furioso illi Christianorum, & Patrum hosti, à quo nihil poterat præter calamitates vltimas expectari. Verum is biduo quàm possessionem iniret Magistratus, repentina morte, prostratus est, & regendi vices collegæ reliquit, ardentissimo illi Patrum defensori, Guanfusuo nomine. Porro Sinarum sapientes nihil ita rapuit vt illa Pa- trum constantia, qua manifesta, & seua profectos odia, tum priorem illum assessorem, tum Ciues suburbanos ingenti numero, profecuti sunt semper omni officij, & obsequij genere, nec vlla vnquam indi- tia offensi, aut contractioris animi præbuere. Riccius quin imo de nocturni illius latrocinij auctoribus cum interrogaret iuridicè Guber- nator, versaretque in omnem partem ad inuestigandum aliquid ex quo reorum inditium fieret; responsione vel reis commoda, vel mi- nimè noxia, sagacitatem viri sapientis semper declinauit: quamobrem is denique generatim ex eo quærit num quos sibi haberent inimi- cos? cui Riccius omnino neminem, sed omnes tum verbis, tum subur- bij Ciues nobis esse amicos, & officiosos, quod sic ingenuè, atque ex animo visus est affirmare, vt ei subridens Gubernator, palam ergo est ait nescire vos quam capitales vobiscum inimicitias Bonzj vicini ve- stri gerant (Quanhiaensis nempe cœnobij) quot dolos; & machinas in vestram perniciem intendant, quoad ab se vos procul amouerint, fœx nimirum est, & sentina capitum flagitioforum, nihili facienda. Sic ille; at Patres grandi suo damno experti nimis norant, quicquid in se malorum consciretur in eo cœnobio construi, verum instinctu illius excellentissimæ sed Sinis ignotæ caritatis, illatas iniurias omni officio & humanitate reponebant, quos multi dum cernerent redimendis à morte & pœna tritremium hostibus fatigati, ad alia omnia illam refe-

rebant infensæ sibi met beneficentiæ sollicitudinem, adeo iis nouam. Suspiciebant tamen illam Mandarini & conceptos de Patrum virtute, & lege Christiana sensus heroes & sublimes prosequerantur inter se miris encomiis, præsertim Gubernator, fateri solitus, pridem sibi compertum, Christianorum fas esse nemini odisse odientes; bene autem illis facere ac velle, religione præceptum Christiana, id verò penitus ignorasse, addentque præclarum de caritate Riccij iusiurandum, iurabat ab eo tanta pro reis hostibus efficacitate peroratum, vt si foret ab iis illa defensio emenda, nullo satis argento emi posset; defensionem quoque verborum additas amicorum apud se aduocationes, & patrocinia, quibus tamen ipse pro causæ æquitate implacabilis obstitisset, deprecantique Riccio satisfacisset hac admonitione, pulchrè tuas religiosi Europæi partes functus es hæcenus, sine meas quoque non inscite Sinenfis Iudicis partes agam. Certè Riccius non vnus literis gratias Deo agit ob impressam Sinarum animis Christianæ legis pretiosam æstimationem ex eius quam tenebat, & profitebatur excellentia caritatis; cùmque omnium vbique in ore versarentur Sacerdotes, ex magno vt vocant Occidente in Sinas aduenæ, prædicabatur hoc item in Prouinciis maximè dilisitis inter eorum laudes quod latronibus viginti, plagis quas ab iis acceperant adhuc hiantibus, remissionem pœnarum exorassent, non minus anxie per amicos & tribunalia, operoseque procuratam, quam si de vita germanorum fratrum quæstio vertetur. Atque hinc etiam contigit, vt Guancium minus, Hainanæ Insulæ Mandarinus Sciaoceo transiens Riccium nosse voluerit, cuius esset latè illustis existimatio, sed audita ex Gubernatore latronum causa eiusque exitu, Riccium hominem virtutis heroicæ dignumque honore singulari re ipsa censuit, proin licet Nanchinum Præles Rituum mitteretur, & prohiberetur dignitate officij quenquam inuisere; Riccium tamen bis adit: multas cum eo noctis horas egit; promisit in aulam cum primum venisset, acciturum se illuc ad emendandos Sinensum Calendarios abacos, in quo velut ad scopulum, eorum Mathematici hærebant. Et verò promissis non stetit modò fideliter, sed quod erat momenti grauior, hinc etiam factum vt ad Insulam Hainan tuangelio excolendam nostri operarij mitterentur, de quo suus erit scribendi locus. Nondum ij motus posuerant, quibus vsque ad annum proximè sequentem exagitatus est Riccius, cum illi durior vt doloris, & patientiæ, ita meriti seges exoritur P. Francisci de Petris obitus magno suo, ac diuturno labore ad illam Sinarum impeditissimam, & summè arduam missionem formati: nunc enim tertio sudandum sibi cernebat biennio, ad succidaneum quempiam doctrinis Sinenfis, ritibus, & characteribus instruendum, cum duos docendo Almeida, totidem Francisco à Petris annos insumpsisset. Hunc cæli vitio contracta febris vehementissima, paucis diebus ad extrema rededit, & Nouembris quinto, anno 1593. è medio sustulit, quod in sequentem quartum.

36.
Caritas erga
inimicos be-
nifica, Sinis
admirati.

37.
Mors & vit-
tutes P. Fr. de
Petris.